

Versterk de sociale cohesie in Nederland met Maatschappelijke Diensttijd

Een oproep namens onder andere: de Maatschappelijke Alliantie, Nederland Onderneemt Maatschappelijk (NLOM), Studeren & Werken Op Maat, Humanitas, Stichting Present, Johan Cruijff Foundation en Vattenfall Foundation NL

Introductie

Op initiatief van de Rijksoverheid is in 2017 in samenwerking met jongeren, maatschappelijke organisaties, NJR en NOV de Maatschappelijke Diensttijd (MDT) ontworpen en opgestart met als doel om de positie van jongeren in de maatschappij, hun maatschappelijke betrokkenheid en daarmee de sociale cohesie in Nederland te versterken.

We staan in Nederland voor grote maatschappelijke opgaven. Steeds meer jongeren hebben moeite om aansluiting te vinden op de arbeidsmarkt, ervaren mentale problemen en voelen zich niet erkend of gehoord door de samenleving. Dit heeft ook gevolgen voor jongerenparticipatie: we zien dat vrijwilligerswerk door jongeren onder druk staat en dat ze meer op zichzelf leven en minder in contact komen met andere jongeren, maar ook met andere doelgroepen zoals eenzame ouderen of nieuwkomers. Hierdoor komt de sociale cohesie in ons land verder onder druk te staan.

Om hier een oplossing voor aan te dragen biedt het programma MDT, dankzij een netwerk van 6.500 publieke, private en maatschappelijke organisaties, ondertussen aan meer dan honderdduizend jongeren, verspreid over het hele land, een waardevolle MDT-ervaring. Hiermee vergroot MDT de participatie van jongeren en jongvolwassenen (12-30 jaar) en hun inzet voor belangrijke maatschappelijke opgaven. Daarmee leveren de jongeren een direct bijdrage aan de sociale cohesie in ons land.

De afgelopen jaren is er gebouwd aan een landelijke infrastructuur waar MDT-organisaties samen met gemeenten, onderwijsinstellingen, maatschappelijke organisaties en bedrijven het mogelijk maken om jongeren in heel Nederland te bereiken en een MDT-ervaring te bieden. Nu de infrastructuur grotendeels staat, is het zaak om deze duurzaam te borgen in de maatschappij. Hiervoor is blijvende steun van de Rijksoverheid cruciaal. Zonder de voortgang van deze steun zullen de behaalde resultaten en infrastructuur weer grotendeels afbrokkelen en verdwijnt de kans om MDT duurzaam te borgen in de maatschappij. Wij vinden het dan ook van groot belang dat MDT ook wordt opgenomen in het nieuwe regeerakkoord. Dit is noodzakelijk om ervoor te zorgen dat de overheid geen stop-and-go-beleid voert op grote lopende programma's, zich inzet om de sociale cohesie in Nederland te herstellen en blijft investeren in de ontwikkeling en participatie van jongeren en daarmee in de samenleving als geheel. Ondergetekende organisaties, als vertegenwoordigers van een breed landelijk publiek, privaat en maatschappelijk netwerk, roepen de toekomstig formerende partijen op om op dezelfde wijze in MDT te blijven investeren.

1

Deze brief bestaat uit (1) een overzicht van de kracht van MDT, (2) waar het programma nu staat, (3) een evaluatie van het programma en (4) concrete conclusies en een aanbeveling die hieruit voortvloeien.

1 – De kracht van MDT

Wat is MDT?

Maatschappelijke Diensttijd (MDT) biedt jongeren op vrijwillige basis trajecten aan om, passend bij hun behoeften en omgeving, bij te dragen aan de samenleving, talentontwikkeling te stimuleren en mensen te ontmoeten buiten hun eigen leefwereld. Zo vergroot het programma de participatie van jongeren en jongvolwassenen (12-30 jaar) en hun inzet op belangrijke maatschappelijke opgaven. Dit heeft een positief effect op de sociale cohesie.

Jongeren werken in hun eigen stad, gemeente of provincie aan urgente vraagstukken en hun eigen ontwikkeling. MDT-projecten worden ontwikkeld door jongeren, maatschappelijke organisaties, gemeenten, scholen en bedrijven samen. Hierdoor sluiten de trajecten aan op de belevingswereld van jongeren én de kansen en uitdagingen die lokaal spelen.

De keuze om de trajecten op vrijwillige basis aan te bieden (in plaats van een model van een dienstplicht) is een bewuste. Uit de eerste ontwerpfase is namelijk gebleken dat jongeren een betere ervaring hebben als ze vrijwillig hebben kunnen besluiten tot deelname. Door MDT op vrijwillige basis aan te bieden maken we gebruik van de intrinsieke motivatie van jongeren om te werken aan hun eigen toekomst en hun bijdrage aan de maatschappij. Onlangs heeft de 100.000ste jongere deelgenomen aan MDT. Het laat zien dat de vorm van een vrijwillige maatschappelijke diensttijd werkt!

De drie pijlers van MDT

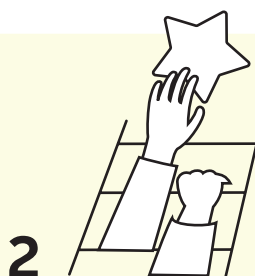
De positieve effecten van het programma voor jongeren zijn in te delen op drie pijlers:

1

Iets doen voor een ander en/of de samenleving.

Jongeren zetten zich via MDT in voor een ander en/of voor de samenleving. Ze bieden directe hulp aan één of meerdere personen en dragen een steentje bij aan een sterkere en verbonden samenleving.

2

Talentontwikkeling.

Dankzij MDT kunnen jongeren hun talenten ontwikkelen. Ze ontwikkelen nieuwe vaardigheden, maken persoonlijke ontwikkeling door en vergroten hun toekomstperspectief. Daardoor weten ze beter wat ze willen en krijgen ze meer zelfvertrouwen.

3

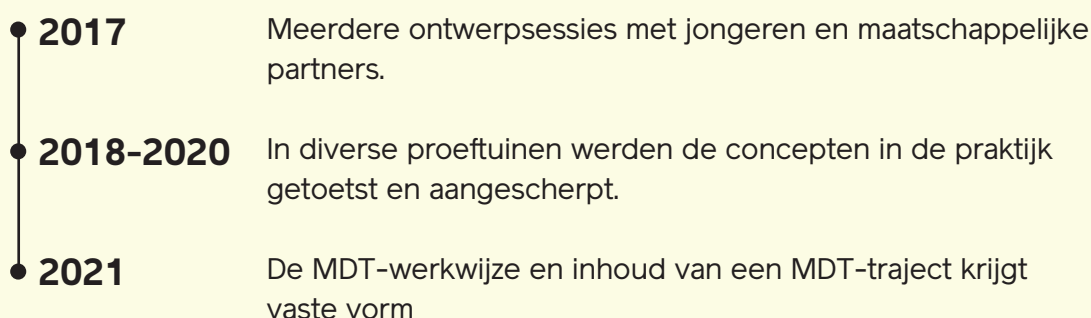
Betekenisvolle ontmoetingen.

Jongeren komen tijdens een MDT-traject in contact met mensen buiten hun eigen leefwereld. Bijvoorbeeld binnen de organisatie waar zij hun MDT volgen, maar ook doordat zij zich vrijwillig inzetten voor mensen buiten die organisatie.

2 – Waar MDT nu staat

Tijdslijn

Het ministerie van VWS heeft MDT vanaf 2017 opgezet samen met jongeren, maatschappelijke organisaties, NJR, NOV en de ministeries van SZW en OCW. De eerste paar jaar kenmerkt zich door een lerende cyclus: uitproberen, evalueren, aanpassen, opnieuw uitproberen en door ontwikkelen. Onderzoek loopt hierin gelijktijdig mee. Vanaf 2021 is gestart met de huidige vorm van het programma.

Het netwerk

Hoewel het programma dus in 2017 is gestart, heeft het door een uitvoerige ontwerp fase nu twee jaar de vaste vorm die meetbare successen oplevert. Op dit moment zijn 100.000 jongeren een MDT-traject gestart. 200.000 gaan de komende periode starten. Om deze grote instroom van jongeren goed op te vangen met een passende MDT, heeft MDT een landelijk opererende beweging opgebouwd waar meer dan 1.000 organisaties formeel onderdeel van zijn. Onder deze organisaties bevinden zich 141 onderwijsinstellingen, 79 gemeenten en vele partners uit het bedrijfsleven. Door dit brede, maatschappelijke netwerk kan MDT aan elke jongere een passend traject aanbieden, verspreid over het hele land.

Opschaling en verduurzaming

Als volgende stap wil MDT het aanbod in elke regio van Nederland vergroten en verduurzamen en nog meer inzetten voor maatschappelijke opgaven zoals mentale gezondheid, eenzaamheid, integratie, sport & bewegen en betalingsproblematiek bij jongeren. Daarom werkt het programma sinds dit jaar met kwartiermakers op specifieke thema's (bijvoorbeeld sport en eenzaamheid) en 19 regiofacilitatoren die elk een lokaal netwerk ondersteunen en uitbouwen. Deze samenwerking zorgt voor een intensieve samenwerking tussen de overheid, het maatschappelijk middenveld en lokale bedrijfsleven. Dit vergroot de duurzaamheid en het draagvlak van het netwerk en leidt tot passend aanbod voor jongeren in de regio. Naast de kwartiermakers en regiofacilitatoren wordt er ook intensief samengewerkt met de andere maatschappelijke stakeholders zoals gemeenten en onderwijs, maar ook het bedrijfsleven.

Bedrijfsleven en MDT

Al ruim 250 bedrijven zijn bij MDT aangesloten. Dit kan zijn als aanbieder van doe-plekken, cofinancierder of als kennispartner. Bedrijven hebben veel verschillende motieven

om met MDT samen te werken, één daarvan is de tekorten op de arbeidsmarkt. Veel sectoren kampen met arbeidstekorten en tegelijkertijd slagen veel jongeren er nog niet in om de verbinding te maken met de arbeidsmarkt. MDT kan helpen om tot een betere match te komen tussen jongeren en het bedrijfsleven, waar niet het CV, maar de vaardigheden van de jongeren en hun maatschappelijke betrokkenheid centraal staan. Daarnaast biedt MDT ook een waardevolle mogelijkheid voor bedrijven die vanuit hun SROI-verplichting willen bijdragen aan een betere maatschappij. Steeds meer bedrijven kiezen voor MDT als invulling van hun SROI-verplichting.

3 – Evaluatie

Om de impact van MDT te meten is er de afgelopen jaren uitvoerig onderzoek gedaan. Hieronder een overzicht van de resultaten van een onderzoek van CBS, de gemeten impact op maatschappelijke opgaven en evaluaties afgenomen onder deelnemers.

Het overkoepelend beeld dat uit deze onderzoeken ontstaat is dat MDT leidt tot aantoonbaar positieve effecten voor jongeren op de eerdergenoemde drie pijlers. Jongeren die een MDT-traject doorlopen zijn gemotiveerder om zich in te zetten voor de maatschappij, ontmoeten mensen buiten hun eigen leefwereld, ontwikkelen hun unieke talenten en vinden daarmee ook sneller aansluiting bij de arbeidsmarkt na hun opleiding. Daarnaast heeft MDT ook een antwoord op grote opgaven waar de maatschappij als geheel, en jongeren specifiek, mee aan de slag moeten.

Centraal Bureau voor Statistiek

CBS heeft in 2022 een groep van bijna tweeduizend MDT-jongeren onderzocht

Ruim 60%

geeft aan dat MDT een positief effect heeft op motivatie om zich in te zetten voor de maatschappij;

Bijna 30%

geeft aan dat MDT een positief effect op hun opleiding of het vinden van een baan.

Daarnaast bleek dat ten opzichte van jongeren die niet hebben deelgenomen aan het programma, MDT'ers het belangrijker vinden om zich in te zetten voor een ander en de samenleving, hun talenten sterker ontwikkelen en vaker contact hebben met mensen van een andere herkomst en met mensen met minimaal vijf jaar leeftijdsverschil.

Impact op de maatschappelijke opgaven

- **Eenzaamheid:** 16% van de MDT-projecten richt zich op eenzaamheid onder ouderen en/of verbinding tussen jong en oud (36% op eenzaamheid in het algemeen). Onderzoek toont aan dat het aannemelijk is dat hun aanpak bijdraagt aan het verminderen van eenzaamheid.
- **Integratie:** Meerdere MDT-projecten richten zich op nieuwkomers en hun integratie in Nederland. Er zijn bewezen werkbare elementen geïdentificeerd die MDT-projecten

kunnen inzetten om integratie bevorderen.

- **Mentale gezondheid:** 19% van de MDT-projecten richt zich op mentale gezondheid van jongeren. Het onderzoek laat zien dat MDT bij uitstek geschikt is om een waardevolle positieve bijdrage te leveren aan het wegnemen van druk onder jongeren.
- **LOB en voorkomen van uitval:** Jongeren laten een positieve ontwikkeling t.a.v. motieven- en kwaliteitenreflectie zien als gevolg van hun MDT-traject. Ik weet nu beter wat ik leuk vind door MDT; 46% van de jongeren geeft dit aan (Motievenreflectie).
- **Actief burgerschap en sociale integratie:** Tijdens MDT brengen jongeren vaardigheden in de praktijk die passen bij actief burgerschap en sociale integratie.

Evaluatieonderzoek

Naast het onderzoek van het CBS vraagt MDT ook zelf naar de ervaringen van oud-deelnemers. Uit deze evaluatie blijkt:

93%

vindt het belangrijk om iets te doen voor een ander

68%

vindt MDT leerzaam

93%

heeft ontmoetingen gehad met mensen buiten de eigen leefwereld

68%

van de jongeren zou waarschijnlijk geen vrijwilligerswerk doen als zij niet aan MDT deelnemen

7,7

Jongeren waarderen hun MDT-traject gemiddeld met rapportcijfer 7,7

Door MDT hebben jongeren meer vertrouwen in de toekomst, meer jongeren weten wat voor werk ze willen gaan doen en meer jongeren hebben het gevoel dat ze zelf kunnen bepalen wat er gebeurt in hun leven

Bij **meer dan de helft** van de jongeren heeft MDT direct effect na hun MDT op baan/opleiding/vrijwilligerswerk

4-

Conclusies en aanbeveling

De afgelopen jaren heeft het programma MDT een positief effect gehad op de volgende terreinen:

1. **Breed en grootschalig maatschappelijk netwerk.** Sinds haar oprichting in 2017 heeft MDT gestaag gebouwd aan een groot landelijk netwerk van 6.500 organisaties uit publieke en private hoek die de afgelopen jaren aan 100.000 jongeren een MDT-traject faciliteerde en klaar staat voor de volgende §. Hierdoor is het programma toegankelijk voor jongeren in elke regio en is er passend aanbod voor ieders persoonlijke ontwikkeling.
2. **Ontwikkeling van jongeren.** Jongeren die MDT hebben gevolgd ontwikkelen hun

talenten sneller, ontmoeten nieuwe mensen buiten hun eigen leefwereld en vinden sneller aansluiting tot de arbeidsmarkt. MDT biedt een perfecte extra opstapje voor die jongeren die niet voldoende geïnspireerd worden in het bestaande onderwijssysteem. Iedere MDT-organisatie is in staat om voorbeelden te geven van jongeren die in hun traject écht zichzelf hebben leren kennen en een nieuwe route in zijn geslagen. Dit blijkt uit onderzoek van zowel het CBS als het evaluatieonderzoek.

- 3. Aansluiting arbeidsmarkt.** MDT versterkt de arbeidsmarkt door jongeren hun onbenut potentieel te doen ontdekken. Jongeren die maatschappelijk actief zijn én hebben ontdekt waar hun kwaliteiten liggen zijn extra waardevol voor werkgevers. De koppeling tussen MDT-trajecten en werkgevers (over de as van stages of werkplekken) is een unieke kans om te werken aan de krapte op de arbeidsmarkt. Op deze verbinding wordt nu door verschillende partners extra geïnvesteerd om mee te helpen aan het verminderen van de krapte op de arbeidsmarkt. Ook hebben MDT'ers waardevolle vaardigheden opgedaan die hun helpen tijdens de sollicitatie en het uitvoeren van een nieuwe functie.
- 4. Versterking sociale cohesie.** Om MDT te doen slagen is er een grootschalige en duurzame samenwerking opgestart tussen overheden, het maatschappelijk middenveld en het bedrijfsleven. Binnen de overheid betekent dit een verbeterde interdepartementale samenwerking, omdat MDT niet te beleggen is bij één ministerie. Daarbuiten zoeken partners uit het bedrijfsleven, non-profits, verenigingen, stichtingen en jongeren elkaar dagelijks op om in elke regio van Nederland te werken aan een gezamenlijk doel: het ontwikkelen van de talenten van jongeren en hun betrekken bij de maatschappij. Aangezien alle MDT-projecten worden uitgevoerd door partners uit het veld, is het programma een middel voor het Rijk om veel meer in verbinding te staan met de maatschappij. Dit verkleint de afstand tussen de politiek en de burger en brengt de idealen van de participatiesamenleving in de praktijk.

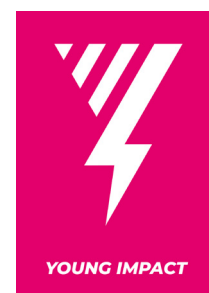
Bovenstaande conclusies leiden tot de volgende aanbeveling:

Blijf ook in het volgende regeerakkoord investeren in het programma Maatschappelijke Diensttijd. Het programma is bewezen effectief en begint na een lange en zorgvuldige experimentfase nu haar vruchten af te werpen. De infrastructuur, bestaande uit een netwerk van meer dan 1.000 formele partners met trajecten voor 200.000 toekomstige jongeren, is nu opgebouwd, groeit elke dag en staat klaar. Met het stopzetten van deze structurele investering zou de overheid een onoverzichtelijk stop-and-go-beleid voeren, wat contraproductief is en het vertrouwen in de betrouwbaarheid van de overheid als partner schaadt bij het hele opgebouwde maatschappelijk netwerk. Dit zou in dit geval extra schadelijk zijn, omdat MDT juist een perfect vehikel is om, naast de ontwikkeling van jongeren, de sociale cohesie in de samenleving te versterken en de idealen van de participatiesamenleving op een positieve manier tot uiting te brengen. Steun dus ook de komende vier jaar Maatschappelijke Diensttijd: vertrouw op het brede maatschappelijke netwerk en durf te investeren in ontwikkeling en participatie van jongeren.

De conclusies en aanbeveling in deze brief worden onderschreven door:

zie volgende pagina

De conclusies en aanbeveling in deze brief worden onderschreven door:

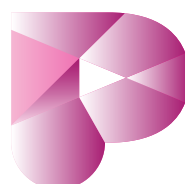

Vattenfall
Foundation NL

Halt.

STUDEREN
& WERKEN
OP MAAT

piëzo

